

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL : lei 2,60 ANUAL
— ABONAMENTELE SE FAC NUMAI PE UN AN —

ANUNȚURI:
— Linia pe pagina 7 și 8 bani 20 —

M. S. Regele Carol al României în uniformă de mareșal al armatei rusești. — (Vezi explicația)

Ecourile săptămânei

Războiul din Balcani continuă cu înverșunare. Privirile tuturor sunt îndreptate în acest moment spre a treia linie de apărare a turcilor, Cealalgea.

Această linie ruptă, bulgarilor ar ajunge la Constantinopol.

Eventualitatea aceasta însoară întreaga lume. Ce vor face hordele asiatice, puse pe fugă de armatele bulgare, când se vor revărsa asupra orașului? Cuirasatele și staționările marilor Puteri putea vor oare să oprească cea mai teribilă din masacrele ce le-a înregistrat vreodată istoria războaielor?

Dar, până în momentul când scrim rândurile acestea, soarta armelor e nehotărâtă.

Se anunță chiar că primul atac asupra Cealalgei ar fi fost favorabil turcilor.

Războiul de față se complică cu o stare sanitară deplorabilă.

Holera face adevărate ravagii în tabăra turcească. Intreaga regiune de la Cealalgea până la Constantinopol e contaminată de flagel.

Soldoșii turci și emigranții musulmani din localitățile cucerite mor cu duimul fără să li se dea chiar nici un ajutor medical!

Compensațiile teritoriale pentru România sunt la ordinea zilei. De sigur că țara noastră are drepturi legitime la compensații. Asta nu-i o pot tăgădui nici bulgarilor și mai ales bulgarilor.

Chestiunea va deveni și mai arzătoare când, încetând ostilitățile între statele beligerante, se va începe războiul diplomatic.

Suntem siguri, că România, sprijinită pe valoroasa ei armată, va și să-și valorifice drepturile sale.

În legătură cu chestia compensațiilor, cunoscutul publicist Scotus Victor publică în importanța revistă „Spectator” un articol prin care emite părerea că cea mai potrivită compensație pentru România ar fi ca să i se dea Constantinopolul precum și supravegherea Dardanelor.

Ori cât de îndrăzneală ar părea propunerea, totuși conține un sâmbure de probabilitate.

Intruderând, în urma desmembrării imperiului otoman, Constantinopolul ar rămâne ca un ecclie măr de discordie între Puteri.

Nu s-ar putea preveni încercările viitoare de călăzire a administrației aceluiași oraș într-o neutralitate, care, totdeauna, a dat cele mai palpabile dovezi de prudență politică.

Și acea țară nu poate fi de călăzirea României.

Moartea seceră din Balcani văd de vieți pe fiecare zi. Ce deosebire însă între moartea ostașilor căzuți pe câmpul de bătaie, pentru gloria patriei și pierrea atâtor ofițeri și soldați români din cauza accidentelor de pe Dunăre.

După catastrofa de lângă Hârșova, veni cea de la Galați și acum în urmă, grozavica nenorocire din portul Călărași.

Moartea idioată a atâtor ofițeri și ostași valoroși umple de o adâncă și neîntărnită durere toate inimile românești.

M. S. Regina, în durerea de mamă duioasă ce a simțit la prima catastrofă, a compus o poezie dedicată amintirii nenorocitelor victime. Grațioasa Suverană se întreabă dacă bătrânei Dunăre nu i-a fost milă să înghilească atâtea vieți pline de viață.

Cuvintele grațioasei Suverane sunt pline de duioșie și au stors lacrimi tuturor celor cari au citit poezia. Totuși, trebuie să convenim, că lacrimile nu pot deștepta pe morți.

Trebuie băgare de seamă pentru că

cel puțin pe viitor să nu se mai întâmple asemenea catastrofe, cari nu pot fi atribuite de călăzirea și lipsa de supraveghere suficientă.

Căci e inadmisibil ca într-o salupă ușoară, de poliție să se îngăduiească, pe timp de hula, un număr considerabil de oameni neobișnuiți cu de ale navigației și cari, la primele oscilări ale vasului și-au pierdut cum-pătul pierind în valuri.

Nu, soldații nu trebuie să piară de moarte idioată, ci pentru apărarea patriei.

Viața soldatului e scumpă, să știm să o prețuim și să o menajăm.

Dacă ultimele știri de la Dunăre sunt atât de triste, din potrivă, de peste munți ne sosește o știre îmbucurătoare: împăcarea partidelor românești.

Frământările cari au desbinat o-tăla vreme pe frații ardeleni au găsit un sfârșit.

Toți și-au dat mâna, unindu-se sub același steag și astă nu poate fi decât pentru binele și propășirea româniei din provinciile cucerite.

Pe lângă războiul balcanic, la ordinea zilei mai sunt alegerile noastre parlamentare.

Ce deosebire, însă între alegerile de altă dată și cele de acum cari se vor scurge fără obișnuitele frământări.

Prima datorie a bărbaților de stat e de a face să tacă orice patimă politică în vremea atât de critică.

Și e îmbucurător că fruntașii țării, din toate partidele, au dat dovadă în această privință de un desăvârșit patriotism.

România are nevoie de un parlament compus din tot ce numără țara mai distins și mai încercat, căci viitorul, parlament are a se pronunța asupra unor chestii, cum nu se poate mai vitale.

Mestiugean

COPACUL

de E. LOVINESCU

Un copac se înalță la marginea unui drum prăfuit. Un copac cu frunze care alină, cu rădăcina bine înfiptă în pământ, cu rotocoala ramurilor frumos rotunjit. Stăpânul singuratic peste câmpia întinsă, desupra oazei se jucau apele lumii de vară. Părea învăluit de liniștea cernută a ierburii albastră și nemiscată. Dormea, visând poate la timpul întârziat al celei dintâi inimă, sau la spuma dantelată a celei din urmă. Apropiindu-se însă, vedea că nu era singur cum părea. În jurul lui și pe dânsul viața foșnea.

La tulpină un mușoi de furnică se încetăra printr-o ridicătură din care roia un popor întreg de filate mărșăle, grăbite și harnice. Furnicile se îndreptau spre copac, pășind pe piciorușele lor subțiri, în căutarea unei fărâme de hrană și se ridicau până în vârf, frământând scoarța cu înverșunare.

— Ce nesimțitor și acest copac, își zicea el zorind. Și trecu mai departe ca un dușman ce căută o țară fără apărare.

Pe trunchiul, nemanul gizeilor stăpâna slobod; gășniții mici cu ochii bulbucați, viermușii târându-și înelele colorate ale trupului lor, paianjenii ce-și întindeau nițelul stativele pânzei lor între ramuri, acceptând masculișele neprevăzute, insecte cu aripăsoare lucii, un norod cuceritor și hrăpăreț de vieți ce năvăleau, cu zgomotul biruitoarelor. Foiau, foșneau, bâzâiau.

— Veniți aici, păreau a-și zice. Veniți aici pe stărvul dușmanului învins; veniți să încingem hora invingătorilor, bătând din picioare și din eciubrele noastre sonore. Cu noi e viața, cu noi e nemurirea! Loviți puternic și fără cruțare! Muzcați din trupul înșăgerat al acestui răpus. Greierii isteți ne cântă imnul războinic: potriviți pasul după glasul lor!

Și hora începea: o horă nebulă, cu scânteeeri de scuturi multicolore, cu ciocniri, cu sărituri.

Iar copacul tăcea, părând adormit. Pe ramuri se prelingeau omizetele greoaie. Dintr-o frunză își făceau o împărăție: să statorniceau pe dâns și o sărutau sugându-i seva hrănitoare. Stăteau astfel lungi clipe de înviore și când plecau sătule, rămasese în urmă pustiul. Frunza istovită se ofilea, rostogolindu-se în praful drumului. De pe ram omida privea biruitoare.

— Eă sunt viața, își zicea. Eu sunt viața ce stăruie totuși în cale-i pentru a se indetula pe sine. Eu sunt victoria ce nu cunoaște mila pentru învinși. Trec înainte, peste cadavre, spre țelul năzuinței mele.

Iar copacul tăcea, părând mereu adormit.

Păsările se frământau pe crengi. Ciocnirile loveau în trunchiul, frământând rânii grele în scoarța strivită. Vrăbiile ciuguleau din roade, ciripind voioase de punga lor ușoară.

Și în mijlocul acestei navele de vieți, în mijlocul zgomotelor de biruință ce se ridicau din toate părțile, de pe fiecare ramură, de pe fiecare frunză, copacul tăcea a tăcea, părând mereu adormit.

Îngeri înecării se lăsă acuma din înălțime, aruncându-și valurile peste lumea atipită. Pacea se întâmpina peste toate; semarul își trecea degetele subțiri pe la ochii gășniților, închizându-i lacetelul și încetul adormiră și furnici, și omizi și paianjeni și păsări.

O adiere se încreți din miazănoapte, aducând un dulce fior în frunzele copacului. Ramurile începură a se mișca, șoptind. Și de unde copacul părușe întâpenit, se deșteptă acuma deodată ca dintr-un somn adânc. O muzică dulce părea că se desprinde din toată țesătura lui:

— Dormiți în pace, grăi el, dormiți, norod de vieți! Dormiți, voi harnice furnice ce-mi petreceți prin trup o undă de plăcere cu gâșnișele noastre subțiri; dormiți, omizi păstocitoare ce-mi istorisiți histozia frunzei; dormiți, paianjeni vițelici; dormiți gășniții mici și mari, cu piciorușele ne-nemuritoare, cu ochii tăci în lăptășă, cu pânzele asperit de povera strălucitoare, cu eciubrele colorate; dormiți, pășări hrăpărețe, ciocnitori războinice... Dormiți cu voi! Dormiți-vă în sănătatea! Dormiți somnul biruitoarelor pe trupul biruitoarelor ce vă omitește de vânturile nopții... Dormiți pentru a vă deștepta la ieri, pregătiți la lăptășă-impotrivă mea. Și să nu vă temeți: veți cânta imnul războinic fără tulburare căci:

— cu un rod mai puțin, copacul tot copac rămâne;
— cu o frunză mai puțin, copacul tot copac rămâne;
— cu o scoarță mai mult, copacul tot copac rămâne.

Și orice veți face, voi popor mărunț de gândaci și de gășniți, eu voi rămâne copacul în care svârșește seva vieții seva ce vă hrănește pe voi, paraziții. Eu vă voi întinde trupul și frunzele mele ca să trăiți voi din ele: eu voi roti umbratul ramurilor mele pentru odihna călătorului ostenit. Și oricât ați fi de mulți, la primăvară voi înflori din nou și la toamnă mă voi încălzi de roade spre bucuria păsărilor...

Dormiți deci în pace!...

După spectacol

Ultimele răsunete ale aplauzelor, zgomotul cortinei de fier, care pare că vrea să oprească să ajungă pe scenă toate reflexiile din parter. În cabină, un zor nebun să dispară barba și mustățile și creioanele de pe obraz, un croitor, care prinde o haină asvârșită, un camarad, care-ți aruncă în treacă o vorbă bună, pe piața teatrului un cronjear, din trei estom-pări viguroase, caracterizează talentul său lipsa de talent a cutărui artist de frunte, un mascat, fără pretenții, te încuieră pentru câteva clipe, aducându-te, dela supul obișnuit, unde se glumește și se bârfește, la domiciliu...

Uf! Iată-te după spectacol, acasă la tine; mai beți un ceai, mai fumezi o țigară, mai mângâi un câine, care te latră din dragoste, revezi în min-te, ca cel mai aspru critic, tot ce-ai jucat, și cum ai jucat și când dai să dormi, și se destramă printre gene un rol nou și-l dantelezi în minte și pe buze flutură în șoptă intonațiile în cari ai să-ți îmbraci și un zâmbet ușurel de satisfacție egoistă, iluminează întunericul odăii în care, zice-se, te odihnești după spectacol!

Isbânda scrii gonește somnul și după ce ai alungat din minte-ți multe din cele ce-ai auzit de la nepriec-puți și de la priecpuți, parcă îți uii de obiceia creierului și a corpului și după spectacol făcă să poți închide ochii tăci, că trăiești din zbucium și din neodihnă, din amintirea zgomotului surd al apăsărilor întrunite într-un singur glas al celor din sală și ochii tăci liacăre și pleoapele nu se închid și genele nu odihneză, decât doar la gândul supărilor, că de-ai fi stat de vorbă cu fiecare din cei cari alcătuiau areopagul admirator, fiecare pe lângă o laudă și-ar fi găsit și un casar și atunci, de frica perfecțiunii... adormi!

Uf! Ceu s'adormo după spectacol...

Și tot mai ai o mângâiere, că sunt și ei, cari nu pot nici să așteptă, gândindu-se la tine...

De ce ne-am face mai bun decât suntem?

O luptă neîncetată în slujba frumosului și a adevărului, făși din suflet aruncate unei mulțimi, care jubilează asistând la vecinica dramă a vieții, seninul artei alături de noroiul egoismului și al calomniei și viața artistului se trece în munca fără de preget de pe scenă, în satisfacțiile vecinic relative, în nervii zdruncinați ai unui somn ieporesc, în reculegerea de o clipă a himerelor, cari se copleșesc odăia după spectacol!

Da, cu greu adoarme artistul și cine-l vede îndreptându-se, sub un cer de stele și măsurându-și umbra, — spre casa lui, nu știe, că nu poate dormi, fiindcă mai are un zâmbet de descoperit, o lacrimă de stors, cu un accedă găsit în noapte pe drumul dintre casă și domiciliu, o mișcare de ispită propriei lui inimă, și ca într'un șirag de mărgăritare scumpe își alătură unul lângă altul gândurile, visurile, năzuințele, fiecare răsunet al inimii în liniștea nopții și în răsăritul pernelor moi, cari îi leagă capul după spectacol.

Neodihna și e odihna și învătă meru să rădă, să plângă, să laude, să batjocorească, să fie bun și rău, și în timpul spectacolului și după spectacol, și alții îi înu locu, că așa e viața, învățând de la el și suprema energie, care o rupe cu toate și cu toți, în ofițatul adânc și milostiv al... somnului...

Livrea

Familia noului președinte al republicei Statelor-Unite

D. Woodrow Wilson și d-na Wilson, însoțurați de fiicele lor.

PRIMUL ARTICOL

În ajun îl cuprinsese o mahnire adâncă ca în ceasul de pe urmă al morții. Și în inserarea aceea de toamnă, lumina care licăreau la geamuri, părea prin negura deasă a hohotelor de ploaie, acelea ale unor făclii ce ard în jurul unui catafalc. Mergea îngândurat însemnându-și sub greutatea corpului pașii rari în noroiul clisat al trotuarelor.

Și din când în când se oprea o clipă și cu un gest expresiv de revoltă murmura sie-și: „pe mâne!” Ce șarlatan ticălos născocise vorba aceasta? Bătuse la toate ușile, strânsese mâna tuturor prietenilor și de pretutindeni auzise același răspuns, și fiecare îi spusese cu o bunăvoință vădit amăgitoare același vesnic: pe mâne! Îi năvălea tot sângele în obraz sub biciuirea batjocoritoare a cuvintelor acestora și le-ar fi strigat în față: „mi-e foamă!”, dacă nu l-ar fi rămas încă în vine o drojdie de mândrie din vremurile cele bune.

Și acum—pentru a cătea oară?—se întorcea acasă cu mâinile goale, mai trist și mai desnădăjduit ca nicădată. Știa bine, că în pragul odăii lui sărăcăcioase îl va întâmpina același surâs bine voitor și același privire plină de milă și iertare, dar toată dragostea ei îngăduitoare îl umilea mai mult de cât l-ar fi putut mângâia. Ar fi preferit să-l bată, să-l strivească... Dar așa? Ea rămânea vesnic același izvor de dragoste nesfârșită. Cu ce drept răpise el liniștea acestei ființe nevinovate? Care lege dumnezeiască ar îngădui în numele dragostei atâta suferință?

— Boală lungă, moarte sigură,— dragul meu.

Mai bine încearcă aiurea.

— Da, da; — aiurea. Și cu gândul acesta adormi legănat de visurile cele mai dulci.

Pământul ghiftuit de apă se mai zvântase și norii imprăstiați lăsați acum drum liber razelor triumfătoare ale soarelui. Se trezi din de dimineață și făcându-și toaleta-i sumară, porni la drum după noroc. Respira adânc aerul rece al dimineții și-l pătrundea până în suflet ca o nădejde nesfârșită și neînțeleasă. Ajunse în dreptul redacției unui ziar mare; lumina multă cobora

*In măjesteioasa catedrală a inserării de Octombrie,
Sub bolțile întunecate, o rază tristă din apus
Întinde pete de lumină pe vârful piscurilor sombre,
Insufletind ciudata lume a vremurilor ce s'au dus.*

*De printre criptele de noruri, o candelă în agonie
Înalță flacăra-i de jertfă spre cerul toamnei înorat,
Iar, din prăpăstii depărtate, ecourile lungi străbat
Ca niște glasuri năbușite ale-unei lumi care învie...*

*Și 'n liniștea de inserare aripa gândului se suie
Deasupra vârturilor stérpe, deasupra clipelor de-acum,
În urma ei rămâne stânca învăluită în nori de fum
Și-o tristă umbră omenească ce trece lin — și par'că nu e...*

*Aici, o mână uriașă a 'nchis a vremilor poveste,
Din fiecare zi a lumii împodobind un șir de stânci
Dealungul veacurilor multe, a tras cu dalta brazde-adânci
Și a zidit eternitatea pe negre văi, pe nalte creste....*

*Colo, un șir de colonade ascunde-o poartă de moschee,
Pe care nici o mână, poate, nu s'a cercat s'o mai apese. —
O poartă ce închide glasuri și lungi ecouri ne 'nțelese,
Soptiri de robii, o tânguire, un răs un plâns de femeie...*

*Și când de printre nori, un petec de cer în flăcări se deschide
Și mantia impurpurată un șir de piscuri înfășoară,
Întregul munte se preschimbă — a cine știe căta oară, —
În vaste domuri egiptene cu sfînxi enormi și piramide.*

*Din văi adânci, din zări de umbră, din vârful piscurilor sombre
Aripi de păsări nevăzute se 'nalță lălfăie și cresc,
Întind liniștii uriașe și 'ntr'o aripă se topesc
Sub cerul sur și fără margini al înopțării de Octombrie...*

și urca scările intrării. Șovăi nestiind bine ce trebuia să facă. În cele din urmă se hotărî:

— Director vă rog.

— Sus. Și intră. Figura binevoitoare a directorului se lumina deodată și-i zise prietenos:

— Vorbeam tocmai de d-ta.

— Iată-mă. E o dovadă mai mult de existența telepatiei.

Peste zece minute cobora radios aceleași trepte, pe care le urcase cu atâta neliniște. Era angajat. Acum avea rostul lui. Și de îndată începu să-l și frământa grija primului articol. Ce-avea să spună?

Orice! Va găsi el ceva; va trebui să găsească.

Și se gândea dintr'odată la lucruri

atât de deosebite, încât nu mai știa singur ce gândește.

A fost o zi de sărbătoare în odăia lor sărăcăcioasă. Mângâindu-se dulce ca în primele lor zile de dragoste au stat așa alături, făcând planuri mari de economii mărunte. Apoi își repetă cu încredere:

— Nu moare cineva, când vrea să trăiască! Și acum, la lucru!

Se așeză la masa lui de lucru, pe care stău grămădită teancuri de cărți și reviste de tot soiul. Ea stătea cuminte în fața lui, străduindu-se să-l citească în ochii gândurile ce-l frământau. Se gândi zece minute, un sfert de oră, și cum nu găsea nimic, îi răsări dintr'odată în minte o iconă de demult: „Bol-amii”. Și zise cu glas tare:

— Haida-de, mă era un imbecil!

Ea se alătură de dânsul și cuprinzându-l pe după gât îi mângâie și-vițele răzlete de pe frunte.

— De ce nu scrii?

— Dacă nu pot. M'am desolășuit. Ce crezi?

E' și asta o gimnastică a minții.

Dar deodată ea tresări ca fulgerată de o idee:

— Știi ce? Copiază ceva din vechiu!

— A nu; asta nu. Ar fi ca să mă fac ridicol. Haide viro încoace pe genunchi. Am să cânt părul tău de aur și ochii tăi cuminti. O să vezi tu. O să iese un poem de iubire neasemuit.

— Nu ți-e teamă că știindu-mă atât de frumoasă, m'or fură altii, zise dânsa cochetând mulțumită de ea însăși?

— Așa e; o să te cânt numai pentru mine.

— Dar pentru cîntări?

— Vezi tu; primul articol o să fie mai greu. În urmă alii spiritul gazetei și gustul directorului, și lucrurile merg lesne.

Dar abia stârși tirada, că dânsa sări de pe genunchii lui și lăutând veselă din palme zise:

— Stai. Am găsit. „Primul articol”.

— Ei bine?

— Ce?

— Nu înțeleg.

— Nu înțelegi? De ce să cauți aiurea zadarnic? N'ai de cât să descrii zbuciumul și intrîgurarea primului tău articol și iată că vei avea un articol. E' îl cred destul de interesant.

— Așa e! și scris cu litere mari și de o caligrafie ireproșabilă: „Primul articol”. Apoi începu: „În ajun îl cuprinsese o mahnire adâncă ca în ceasul de pe urmă al morții”.

Figaro.

Ce se clădește pe minciună

Ce se clădește pe minciună se prăbușește. Un caz, care va rămâne în istorie, se întâmplă chiar în zilele noastre. Imperiul otoman, socotit printre marile puteri mondiale, e în agonie. Grozave lecții mai dă și Istoria!

Cât timp religia însuflețea acest imperiu, avea o temelie de granit, care asigura ordinea înăuntrul țării și-i dădea tăria în afară. Vântul ideilor moderne din Apus a suflat însă peste împărăția semi-lunei, răsturnând geamile, fără s'aducă cel puțin sămânța din care să încoltească o nouă credință sau sentimente locuitoare de credință.

De geaba se înarmase Turcia cu puști moderne, cu mitraliere cu tunuri cu tragere repede; zadarnic a tocmii instructori germani, pentru armata sa. Toate aceste lucruri, care se înscriu în anuare, pot influența opinia străinilor despre puterea militară a unui Stat, dar nu pot constitui tăria ei de fapt, care constă mai ales în valoarea ofițerilor și

soldatilor, in entuziasmul si credinta lor.

Noi care, din nenorocire avem mai mult o civilizatie de fatada, ne-am lasat lesne amagiti de anuarul armatei turcesti si, necunoscand realitatea lucrurilor, am crezut in victoria semi-lunei. Bulgarii insa, popor patriot harnic si tacut, nu si-au facut spaima de datele geografice ale imperiului turcesc nici de celelalte date si aparente, ci cautand sa cunoasca starea reala a armatei otomane si profitand de situatia interna a Turciei si de imprejurarile diplomatice din Europa, au scos sabia, pornind pentru o cauza sfanta pentru dansii si simpatica pentru publicul european.

Au minunat lumea intreaga Bulgarii acestia cu patriotismul lor. Oamenii saraci, nevoiti adesea sa caute in tari straine painea pentru femeile si copiii lor, indata se-au auzit de mobilizarea din Bulgaria, si-au jertfit interesele, au lasat gradinele cu zarzavat pe seama cui au putut si au pornit in patrie cu toate ca nimeni nu-i silea sa plece.

Ei stiau pentru ce se duc si plecau cu draga inima, constienti fiind de cauza pentru care erau chemati, cauza scumpa inimii lor. Oamenii de Stat bulgari au dat invatamantul prima importanta de capetenie. Aspiratiile lor nationale s-au indreptat mai intai spre constituirea unei mari Bulgarii, lasand pe planul al doilea dorinta lustruirii sale si a ridicarii la nivelul tarilor apusene. Instructia primara din Bulgaria si-a dat cu prisosinta rodul, comunicand majoritatii batetilor din acea tara cunostintele indispensabile vietii, insuflandu-le dragostea pentru patria lor si idealul lor national.

In fata acestui tablou admirabil avem pe ofiterii turci, care s-au amestecat in politica, neglijand militaria, care au importat formele goale de guvernament, fara sa se gandescă dacă poporul otoman era pregatit pentru ele, sau cel puțin dacă se găseau destul oameni, care să le dea viață.

Un cunoscut al meu, venit din Constantinopol de curând, spune că a văzut pe rezerviștii turci pornind spre câmpul de luptă. I-au făcut impresia, unde soldații, nici de credincioși al lui Mahomed, ci de nenorociți trimiși la tăiere.

Aladin

Concursul de frumuseță

AL
„Universului Literar”

„Universul Literar” deschide concursuri de frumusețe între copiii în vârstă de la 5 — 8 ani.

Vor fi două concursuri:

1) Concursul între fetițe care se deschide chiar de azi și al cărui rezultat se va face cunoscut la 1 Decembrie.

2) Concursul între băieți care va dura de la 1 — 31 Decembrie.

Părinții cari doresc ca copiii lor să participe la aceste concursuri sunt rugați să ne trimeată fotografiile copiilor chiar de pe acum în ce privește fetițele și de la 1 Decembrie în ce privește pe băieți.

În dosul fotografiei se va menționa în mod citeț numele și vârsta copilului, numele părinților precum și adresa.

O comisiune compusă din scriitori și artiști se va pronunța asupra rezultatului.

Color aleși li se vor decerne diploma de frumusețe și li se vor reproduce fotografiile în „Universul Literar”.

Convorbiri astronomice

A treia cometă din 1912

Cine posedă o lunetă cât de mică, primește cu bucurie știrea că s'a descoperit o nouă cometă. E foarte interesant să urmărești aceste astre, fie înainte de aprecierea lor cea mai mare de soare, fie în urmă. La 14 Noembrie stil nou, nu primisem încă elementele cometei, cari indică pozițiunea cometei față de drumul pământului în jurul Soarelui, și prin urmare nici efemeridele, adică pozițiunile aparente ale cometei pe bolta cerească, cari se deduc din elemente. Ca să se calculeze elementele, e nevoie de trei observații distanțate. Știam două din pozițiunile cometei, pentru 2 și 3 Noembrie st. n. Cu ajutorul lor am făcut cea ce face oricare amator în asemenea cazuri, încercând să găsec pozițiunea cometei în mod cât de aproximativ pentru 14 Noembrie. După vre-o 10 minute de explorare a cerului am reușit să o găsec dar nu cred că ar putea să o fi găsit un ochi neexercitat cu asemenea cercetări. În aceeași seară, tot cu un instrument optic ca și al meu, au găsit-o și d-nii Rosetti Bălănescu doi amatori distinși, cari sunt de asemenea foarte familiarizați cu bolta cerească.

lioane km. departe de noi, la 11 Nov. la 161, la 15 Nov. la 172, la 19 Nov. la 185 și în sfârșit la 23 Nov. va fi la 199 milioane km. departe de Pământ și la 184 milioane km. departe de soare. A ajuns din constelația Hercule, unde a fost descoperită în constelația Vulturului, sau Lăptărița, sau Fata cu cobilițe cum îi zice poporul nostru. Depărtându-se de Pământ, deci strălucirea îi descrește, așa că în momentul când vor apare aceste rânduri cometa va fi greu de observat cu lunetele mai mici.

Nu e cometa războiului. Să sperăm, că fără război, fără măcel omenească, tot se va arăta și cât de curând vre-o cometă superbă, neașteptată, care în aceeași seară să fie observată dintr'o dată din întregul emisferă boreală, mai aducând aminte omenirii noastre, că trăim în cer, că Pământul e și el un biet corp cerească, care în drumul lui poate să se întâlnească cu multe comete, dacă nu vre-o dată cu cine știe ce corp străin, rătăcit în adâncimile spațiului.

Înainte de a-mi încheia cronica, trebuie să mulțumim direcțiunii ziarului „Universul”, care a transformat „ziarul Călătorilor” cel editat în „ziarul Călătorilor și al științelor populare”, dând astfel un puternic impuls propagării cunoștin-

O crăpătură imensă a solului lunar

Cometa era în adevăr fantomală, era un simplu norișor alburii, cu o formă nu rotundă, care în instrumente optice mai puternice se arăta eliptică. La 15 am reobservat-o! Ah! dacă direcția arsenalului nostru ar și ce luptă duc eu cu fumul uriașului cos ce mi-e vecin, ar înceta lucrul pentru o oră-două!

Dar în sfârșit, tot o găsisem; nu se putea spune că aceste astre trec neobservate din țara noastră. Amatori mobilizaseră și ei, în loc de puști și tunuri țintind cu lunetele. Iar astrele în loc să se supere că sunt luate la ochi, de sigur că se pumează. Știu ele că în partea cealaltă a lunetei nu e o bombă, ci un simplu ochi, a cărui retină caută să fixeze pentru totdeauna frumusețea unui corp cerească.

În sfârșit, în ziua de 16 Noembrie st. n. biuroul dela Kiel mi-a trimis amănunte asupra cometei, câteva rânduri de cifre, care sperie pe profan, dar cari tâlmăcite pe limba tuturor, spun povestea noii comete.

Mai întâi, cometa are un drum contrar drumului pământului nostru și la cea mai mică apropiere de Soare, tot se afla la 167 milioane km., adică mult mai departe decât depărtarea mijlocie a pământului de Soare, care e numai de 149 milioane km. Or, cum cometa are o mișcare contrară nouă, acum ne depărtăm din ce în ce, foarte repede.

La 7 Noembrie st. n. era la 151 mi-

ștelor științifice. În numărul ce va apare Marțea aceasta, cititorii vor găsi în „ziarul Călătorilor și al științelor populare”, o publicație așteptată de mult de marele public cititor care vrea să se instruiască amuzându-se, căpătând noțiuni științifice generale dar foarte folositoare. Astronomia va avea și ea rostul ei acolo, ba încă vom cere concursul tuturor persoanelor culte și cari vor să încurajeze opera cea frumoasă a direcțiunii „Universului”. Nici un editor nu a avut curajul până acum să întreprindă editarea unei reviste științifice cu totul populare pe un preț de 10 bani, cu 16 pagini și plină de gravuri.

Dacă „Universul” are acest curaj, e că se întemeiază pe succesul pe care îl au toate publicațiunile sale și nu se poate ca o publicațiune atât de folositoare, să nu aibă și ea succes.

Victor Anestin.

LĂNȚIȘORUL DE AMBRA

O legendă bulgară

Pe vremea aceea regi creștini domneau în Bulgaria, Turcii năvăleau adese ori în țara lor, răpeau femeile și copiii și prădau tot ce le eșea în cale.

Femeile răpite erau așezate pe șea în dosul călărețului și ca să nu cadă de pe cal, răpitorul îi ținea un deget între dinți. Copiii erau așezați înainte pe șea.

Astfel domnu Mercur văzuse din turnul său alb, cum o ceată de călăreți turci alerga în trap spre graniță, ducând femeile cari țipa grozav. Atunci el și arboră stindardul și-și adună pe cei tresprezere veri și pe trei nepoți ai săi, toți bine armați.

La poarta curții sale sta soția sa Eufemia, care-i ținea frânele calului. Mai înainte de a încăleca, dădu soției sale un lăntișor de ambra zicându-i:

— Dacă îmi rămâi credincioasă, lăntișorul va rămâne întreg, dacă însă calci jurământul de credință, lăntișorul se rupe și boabele de ambra cad.

După aceea își luă rămas bun de la ea și plecă fără să se mai audă de numele lui. Soția sa crezuse că a fost prins de armău și vândut ca sclav.

În sfârșit după zece luni se refutoarse al 13-lea dintre veri: el se numea Spiridon Petrovič, hainele sale erau rupte și pline de sânge. El se bătu în piept în semn de adevăr și povesti cum Turcii l'au atacat pe Mercur pe la spate, omorând pe toți din neamul său și că numai el, Spiridon Petrovič, a scăpat printru un viclesug.

Eufemia începu să tipe și să se vaite. Ea se trânti la pământ și rup se hainele și era desperată. Spiridon însă zâmbea, și când ea înceta să se vaite, el îi șopti la ureche:

— Nu mai plânge, domnu Mercur nu mai există. Un armău i a tăiat capul: Capul lui este implântat într'un par înalt, fără ochi, și nu mai vede, ce se petrece aici și ce faci tu.

Căinele credincios urlă după stăpânul său, ca și când ar fi înțeles cuvintele lui Spiridon. Eufemia își șterse lacrimile și încă în seara aceea jură lui Spiridon Petrovič dragoste și credință eternă.

Domnu Mercur însă se afla în tabăra regelui său. După câțiva timp acesta zise către eroii: Aleargă călare până la castelul meu și spune reginei ca să mă viziteze în câmp.

Mercur încălecă și plecă îndată, când a doua seară ajunse la un lac, ordonă servitorilor săi să-l așeze cortul, după aceea se coboră pe marginea lacului ca să bea apă. Aceasta era foarte greu. Lacul era acoperit de o ceață groasă, apa spumega și se auzeau voci omenești. De odată apăru luna plină printre norii, lacul se limpezi și Mercur văzu o ceață de pitici cari călăreau pe luciul apei, ca și pe o ghiță groasă.

Cu cât călăreții se apropiau mai mult de țarm, cu atât mai mari deveneau ei și în fine crescură ca uriași.

Unul dintre ei călărea pe un cal superb, înaintea tuturor celorlalți, el veni mai aproape și se pregătea, ca și când ar fi voit să se lupte cu domnu Mercur. Acesta și făcu semnul crucei, și aplecă lancea și dădu pînteni calului năvăli asupra dușmanului. De repetite ori se aruncară unul asupra altuia, dar lăncile nu străbăteau cuirasele. Calul lui Mercur era mult mai slab decât al rivalului său și cădea în genunchi la ori ce atac. Atunci el propuse rivalului ca să descalice și să se bată pe jos.

Așa se și întâmplă. Adversarul și

repezi asupra lui Mercur, care desi era mai mic și mai slab, îl trânti jos.

Atunci fantoma zise: M'ai biruit, și ca trofeu primește sfatul să nu te întorci la casa ta.

Intr'aceea apăru luna printre nouri și fantoma dispăru în pământ.

Mercur zise: Este un nebun acela care se bate cu duhurile. Ce am câștigat din această biruință? Un cal schiop, lănci rupte și o profetie urâtă!

El însă nu ascultă, căci îi era dor de soția sa, frumoasa Eufemia.

După aceea el ajunse la cimitirul din Pogoșani. Acolo preoți și femei erau adunate cu ceasul lângă un mormânt proaspăt. Lângă acesta zăcea un erou mort, încins cu sabia și cu fața acoperită de un val negru.

Mercur întrebă curios:

— Ceășule, pe cine voii să îngropați aici!

— Ingrăpăm pe domnul nostru Mercur, care a murit astăzi, fu răspunsul scurt.

Călărețul răsese cu hohot; dar de odată luna se acoperi de nouri și totul dispăru—Acum Mercur ajunse la turnul său. La poartă fu întâmpinat de soția sa, el o sărută și zise:

— Adu-mi lăntșorul de ambră, Eufemia, pe care ți l'am dat, însăine de a pleca, căci mi-ai jurat că-mi vei rămâne credincioasă, și deci vreau să mă încredințez cu lăntșorul de ambră.

— Stai să-l aduc, zise Eufemia.

Dar lăntșorul fermecat, era de mult rupt și ea își cumpărăse altul, care semăna cu acela, dar ea otrăvise boabele.

Mercur strigă:

— Acesta nu este lăntșorul meu de ambră!

— Numără bine boabele, răspuse Eufemia, tu știi că erau șezeci și șase!

Domnul Mercur numără boabele cu degetele, atingând pe fiecare din ele și pentru ea să meargă mai departe, el le udă cu limba. Astfel pe când el număra, teribila otrăvă îi intra prin piele. Când ajunse la boaba 66, suspină dureros și căzu mort.

De la moartea lui Mercur Bulgaria fu sfâșiată și nu mai avu rege creștin.

C. Scurtu.

Scrisori către logodnica mea

de D. IOV.

Imi pare că nu te-am văzut de-un an!.. Și nu-i nici două ceasuri de când ți-am sărutat mânăta în coridorul inundat de revărsările argintate ale lunii! M'am despărțit de tine cu ochii umezi de fericire, cu sufletul plin, ca un păhar de cristal.

Am ocolit pe străzi dosnice.. S'ajung acasă în tovărășia neasemuitului tău chip!.. Și cu gura parfumată de pielea transparentă a mănușei ce-am sărutat-o în coridorul argintat de lună...

Am trecut pe-o uliță necunoscută, pe sub niște castani dezbrăcați. Așternutul, umeri de frunze, foșnind dulceag, imi infiora sufletul. Umbra mea grăbită se profila pe ziduri, pe zăplazuri, pe trotuarele date cu ulei...

Cum am intrat în casă prima grijă a fost să deschid fereastra. M'am așezat pe pervazul de jos. E frig și stau îmbrăcat cu paltonul.

O liniște de țară mă impresoaară. Pe un cer ca sticla albastră, luna plină croește drumuri de zăpadă. Printre ramurile salcâmului desfrunzit își desfășoară părul de argint, îl piaptână, îl încălcește printre crengi, îl descâlcește iar și prin fereastra primitoare îl revărsă în odaia mea în culuri de beteală. Mi-I dor de-un

Femelle musulmane de la Semiluna Roșie în spitalul Ghulhane din Constantinople

cânt de frunze, de-o adiere alintătoare, de un foșnit tănuitor... Dar nimic... Și'n cimitirul acestei liniști visez, cu ochii deschiși, înfiripez i-coane, întocmesc vorbe, răscolesc ceasurile trecute — și — ghicil — mă gândesc la... Ai ghicit?... Mă gândesc la tine! O! la tine! La tine! La tine Veneră mai frumoasă ca Venere...

Vom sta amândoi, în curând sus, pe verandă. Apropiată, piept la piept, sân lângă sân, buză lângă buză... Și luna va ninge peste părul tău întunecat ca smoala și ondulat... Pe fața ta plină fructul copt, pe bărbia mică, pe gura cât bănuța de argint, lumina rece va așterne pudră fină... Va fi liniște unde și unde câte o stea neclintită, ca un ceas mic, de aur... De pe verandă vom privi orașul tăcut deasupra căruia se întind pânze luminoase.

— Va fi frig... Și o să te învelesc în șalul meu de Persia!..

Așa mi-ai spus! Și vorbele s'au săpat în suflet. Va fi frig!.. Și noaptea umedă! S'amândoi cu brațele trecute pe după mijloc, vom sta, sub aceeași învelitoare, mirosind aerul înghețat al toamnei și stofa moale a șalului Persian!..

Te voii așeza cu fața în fața lunii și cu gândurile și cu visurile adunate, voii pironi privirea în ochii tăi!.. În bătaia lunii ochii tăi vor

străluci ca păcura și sprincenile tale lungi vor părea două lipitori, în marginea frunții de marmoră... Ne vom apropia gurile, inimile, și ne vom alipi, plâmuind, din două trupuri, o singură fantomă înfășurată în șalul scump de Persia.

Se vor întâmpla toate acestea? Și cât vor dura clipele de nebună uitare, de pătimasă tinereță, de nepotolită infierbântare?

...Un petec de umbră s'a culcat în fereastra mea... Am devenit iar pesimist. Neîncrederea, experiența vremii trecute, s'au întors în suflet.

Să torc întâmplările și amintirile.

Vorbele și jurămintele femeilor e roua de pe câmp: în sărutarea celei dintâi raze să evaporează...

— Cine mi' șoptește că nu vei fi așa?

Prin ramurile negre să profilează o inimă. Să 'ntinde. E aproape de gura mea... Și 'n jurul meu, ca 'n povestii, s'a clădit un coridor... Și-o stafie în alb, cu ochi ca diamantul negru, poartă mâna...

Inchid fereastra. Trag storul. Luna și-a adunat părul despletit și la tras, caer alb, pe fereastră...

Dar ochii negri ai rămas și mâna cu pielea trandafirică mă mângâie.

Și gândindu-mă la șalul scump de Persia, mă învelesc cu plapoma sărăcăcioasă și tremur de frig.

Goana după succes

În secolul nostru, al electricității, până și visătorii, „tembeliști” de altădată—au fost cuprinși de infirigurarea și spasmul care agită toate spiritele. Zbuciumul vieții din ce în ce mai intens nu ne mai dă astăzi răgazul aceluia „dolce far niente” al trubadurilor medievale, ci pe mulți ne aruncă dimpotrivă în mrejele amăgitoare ale goanei după succes.

„Viața e scurtă!” — Și pătrunși de adevărul nesfârșit de înduioșător al aforismului, fiecare caută să trăiască cât mai mult și cât mai bine în cuprinsul ei. Puhoiul acesta uriaș târăște în vâlmășagul lui până și spiritele cele mai potolite.

Nemurirea e dulce, amețitor de măgulitoare, dar conșinși că nu și-o pot cuceri decât cu prețul vieții, visătorii veacului nostru în cea mai mare parte, au alergat la un subterfugiu mai practic și tot pe atât de mulțumitor: *succesul!* Succesul desigur nu dă nemurirea, dar are ceva din farmecul ei.

Sunt interesante „reflexiunile” d-lui Leon Blum asupra succesului. „Există două feluri de succes—zice d-sa—acela care folosește în chip material operei și acela care folosește în chip ideal numelui. Unu aduce faimă, popularitate, bani și pe acesta ni-l dă publicul;—cellalt aduce stimă și considerație,—luând a-

ceste cuvinte în adevăratul lor înțeles—și se dă artistului de către mai marii lui, de către maiștrii. Uneori, dar cazul este rar, aeste două forme de succes se întrunesc și aceasta se chiamă glorie. De obicei gloria vine târziu și nu încoronează decât la sfârșitul său o operă mult timp necunoscută.

Acesta a fost cazul lui Richard Wagner. Se întâmplă de asemeni ca gloria să întâmpine pe un artist dela primele sale începuturi. Hugo cunoscu această soartă și ceva analog se întâmplă în zilele noastre lui Edmond Rostand.

„Fără îndoială cunoaștem artiști adevărați pentru care valoarea intrinsecă a operei și șansele ei de viață sunt singurele care cântăresc. Cu toate acestea ei invidiază acest succes de rând. Cel mai delicat romanticier e nemulțumit că nu poate cunoaște tirajele mari, și cel mai fin dramaturg se gândește cu o amărăciune tănuită la soarta multiceutenară a atâtor comedii ușoare”.

„Succesul, de felul celui dintâi, încurajează cel puțin producțiunea. El îl face pe scriitor mai vădit fericit, pentru că ametește mai mult. Dar poate cineva să aibă ambiția unui artist fără ca să aibe talentul ori mai ales conștiința. Ambițiunea este universală. Un filosof a spus-o: „Totul în arbore vrea să fie floare, totul

în furnicar vrea să fie furnică în tr-aripată”. Să adăugăm: tot scriitorul vrea să fie un artist!”

Ca încheiere am zice noi, o particică mai multă de vis și de ambiție bine înțeleasă ar fi o stavilă fericită în goana aceasta nebună după succes.

Conu Leonida

SONET

Aci e-o lume de femei cochete
Ce cată lung deapăruri zămbitoare,
Din îndrăgimea lor strălucitoare
Și-apeacă ochii dulci spre noi, șirete.

Cu bogdăia lor amăgitoare
În zborul lor de-o clipă să-ți imbede,
Simțirea caldă-a inimii, poete,
A inimii robite care moare?

O, nu! Podoabe scumpe Ea nu-și pune
Și nu-î gătită'n rochia de mătăasă,
Dar c'o privire numai te răpune.

În haina ei săracă de acasă
De mâna ei cusută,—e-o minune—
Ași vrea s'o vadă gătită doar mireasă!

I. C. Aslan

Săptămâna teatrală

TEATRUL NAȚIONAL: Patima cea mare; Moș Odinioară. Marșea clasică: Sanda.

Noul director general al teatrelor d. Al. Davila e respectat în bună parte repertoriul stabilit de predecesorul său, și numai datorită acestei împrejurări ne închipuim că s'a putut reprezenta „Patima cea mare”. E una dintre piesele à thèse, în care autorul d. Raul Auernheimer, cearcă să deducască că „obișnuința omoară dragostea”.

Sintelizată într'un singur act, comedia aceasta plină de replici vioace și pe alocuri paradoxale, ar fi izbutit de sigur să se impue. Autorului i-a trebuit însă trei acte, dintre care ultimul era cu desăvârșire superflu, ceea ce a dat întregului un aspect prolex, lăncezind în mare parte acțiunea.

Numai datorită d-lui Soreanu, și partenerilor săi d-rele Filotti și Giurgea, care au pus tot ce-au avut mai bun ca joc și nuanțare, comedia d-lui Raul Auernheimer a putut fi ascultată cu plăcere până la sfârșit.

Spectacolul începe cu un act „Moș Odinioară” plin de poezie, și de avânt tineresc, pe care l'au recitat aproape corect d. Niculescu și d-șoara Macri.

Demnă de toată lauda e inovația fericită a d-lui Davila, directorul Teatrului Național, care consfățește, după cum se și cuvenea, piesele de frunte din repertoriul teatrului în așa zisele „Marșele clasice”. „Sanda” d-lui Florescu a fost cea dintâi care a văzut lumina rampei, și a dat prilejul d-șoarei Macri, de a ne arăta odată mai mult măsura talentului său.

În numărul viitor vom vorbi pe larg despre „Oricum” lucrarea dramatică a d-lor Leonescu și Duțescu-Duțu.

As.

Ilustrația noastră colorată

M. S. Regele Carol al României în uniformă de mareșal al armatei rusești

Zilele trecute Împăratul Rusiei a conferit M. S. Regelui Carol I al României titlul de mareșal, cel mai înalt rang în armata rusească.

În curând va sosi la București o misiune militară rusească, în frunte cu un mare duce, care va înmăra Suveranului nostru bastonul de mareșal rus.

Ilustrația noastră de azi reprezintă pe M. S. Regele Carol în marea tinută de mareșal al armatei rusești.

SENIORUL DIN HALLEBORG

NUVELA DE ALFRED VON NEDENSTYERNA

Tradusă cu autorizația autorului de H. HEINECKE

— Urmare —

— De d-ra Amelia Silverspin, fata bătrânului șambelan, vecinul d-tale din Lindenäs.

— De mica Amelia? e cam de mult de când n'am văzut-o; mi-o reamintesc o copilă vioasă și sănătoasă!

— De multe ori vermele se ascund sub frunze. Acum a ajuns la un grad foarte înaintat de consumare.

— Nu mai e speranță de scăpare?

— Nici una.

— Biata fată! Sărmanii părinți! Silverspin, sunt singurii vecini cari nu m'au supărat cu vizitele lor. Vreau să zic, că nu au căutat să intre în relații cu mine, dela venirea mea. Altă dată mă duceam cu plăcere la Lindenäs.

— D-na Silverspin, e o femeie foarte distinsă, care a suferit mult din cauza obiceiurilor grosolane și necumpătarea soțului ei; ea n'ar fi voit nici odată să devie supărătoare.

De altfel, acum sunt săraci, foarte săraci, aproape pe marginea ruinii, și peste toate acestea, și cu o droaie de copii. Nu mai am nici o relație, în casa lor nu e decât tristăță, fără o rază de soare. Cu toate acestea, fata ține la viața pe care n'o cunoaște; pare atât de tristă când vorbește de sfârșitul ei apropiat; fără voce, i se umple de lacrimi, frumoșii ei ochi albaștri. Vai! Gosta, viața ne ține prin legături mai solide, decât credem noi; și noi, o să băgăm de seamă într-o zi, când vom trebui în adevăr s'o părăsim!

— Poate!

Impresiile exterioare ocupă foarte rar atenția singuraticului Halleborg; cu toate acestea îl părea rău, când se gândea la nenorocirea tristă a vecinilor lui Lindenäs. O victimă de douăzeci de ani! Să fi condamnat să mori, când ți-ar place atât de mult să trăiești! Moartea se încapătăna a trece pe lângă el, care o chema, fără a-l lovi, și alesese pe această victimă nevinovată! Își aducea bine aminte de ea: blândă cu ochii albaștri, înaltă, voinică, frumoasă ca o floare! Prada unui rău de neviadecat, trebuia să moară înainte de a gusta din plăcerile vieții. Și vecinii lui, de dincolo de lac, nu aveau destul numai cu această durere! Nenorocirea se abătuse asupra lor; și, lucru îngrozitor pentru părinți, erau în neputință de a păzi copiii împotriva acelei calamități.

A! da, în lume erau multe mizerii! Gosta întrebă pe Svensson despre locuitorii din Lindenäs. Acesta ridică din umeri și, răspunse că situația lor era de plâns. Cartofii degerați pe loc, înainte de a găsi timpul să-i desgroape, plugurile și grăpele se țărău prin brazde, unde putrezeau pe tot timpul ernel. Nu departe de țarinile lor; era chiar un car încărcat cu fân, pe jumătate stricat; sta acolo din anul trecut, părăsit de oameni, din cauza furtunei. Primăvara le vedeai vitele căzând de oboseală, căci pe timp de iarnă nu avuseseră ce să le dea să mănânce. A! câtă nenorocire!

Puține zile după aceea, Gosta se întreba în secret, ce pretext ar putea născoci, pentru a face o vizită la Lindenäs? Ar fi venit ciudat, să se ducă așa de odată, din chiar senin, când atâta vreme trecuse, ca să se pună iar în relații cu vechii lui vecini, și când rupsesse orice legături de prietenie și cu toți ceilalți din vecinătate. Căuta deci un pretext plauzibil și isprăvi prin a găsi: o buchețică de pământ din drumul Halleborgilor trecând pe pământul Lindenäs-ilor; drumul acela avea nevoie de reparație.

Se va duce ca să cumpere o porțicică din acel pământ făgădui a-l plăti bine; astfel avea să fie bine-venit.

Ciudată proprietate mai era și aceea pe care o zări el. Situația pe o poziție zămbitoare, găsi trecătoarea în plină activitate, deși era rău în Aprilie. Grăul măncat de șobolani, aproape sec, răspândea un miris de mucigăi, pe când trecătoarea, de model din cele mai învechite, era pusă într'un grajd, al cărui acoperiș era luat de vânt. O pereche de boi prăpădiți, o făcea să funcționeze.

Trăsura lui Gosta, ora să se răstoarne în curte, scândurile din vestibul erau pe jumătate putrede, părea periculos să te riști. Bătrânul șambelan își făcu apariția. Avea nasul roșu; hainele îmbrăcate la rezeală, nu prea erau nici curate, mai cu seamă fracul de culoarea albastră și garnisit cu nasturi de aur. Cu un aer solemn primi pe mósafir în pragul ușei și îi zise grav, ca și cum l'ar fi așteptat toată ziua:

„Fiți binevenit la Lindenäs d-le baron!”

Interiorul era foarte sărăcăcios mobilat, chiar ținând socoteala obiceiurilor modeste ale epocii; dar prețutinderi era o curățenie exemplară, arătând lupta continuă susținută în potruvia sărăciei: perdelele erau în cute mari, cari ascundeau rupturile; mobila era acoperită cu o pânză groasă în pătrate albastre și galbene țesută în casă și împeticită cu multă îngrijire; chiar și hârtia după pereți arăta urmele intervenției bibevoitoare, care reparase părțile stricate.

Afacerea fu repede aranjată, și abia stăpânul casei puse mâna pe prețul vânzării ce făcuse, abia nevastă-sa fu chemată să țină tovarășie oaspetelui lor, că și alergă de grabă la grajduri, pentru a trimite pe fecior într-o căruță cu un cal schilod, ca să cumpere în sfârșit, doi litri și jumătate de arach de băutura de care nu mai băuse de două luni la Lindenäs. Arach era pe vremea aceea, singura băutura la modă între proprietarii cari aveau gusturi mai distinse, pentru a întruie trebuința produsele de distilare a țarei, vinul fiind o băutura prea costisitoare prin acele părți. Castelana de Lindenäs altă dată, o brună frumoasă cu trăsături distinse, era astfel încovoiată de griji și de boală. Între ea și Gosta se stabili numai decât acea simpatie sinceră care este rezultatul suferinței care apropie sufletele. Baronul nu vorbi mai mult de cinci minute cu ea și își dăte numai decât seama, că condițiile dure roase, contra cărora se zbătea, nu putuse să-l strice nici nobleta sentimentelor ei, nici hotărârea și bunătatea sufletului ei de mamă. Castelana înțelege în același timp, că nu cauza unei curiozități puțin caritabile, indemnase pe seniorul din Halleborg a face vizită la Lindenäs, ca să constate în sfârșit trista stare a averii lor, care de altfel era cunoscută de toți de prin împrejurimi. Copiii își făceau apariția, unul după altul, în salon. Erau șapte fără a număra pe cea mai mare; toți erau între șapte și optsprezece ani, îmbrăcați mai mult decât modest, dar de o curățenie, de care nu aveau nimic de zis. Cei mai mici neștiind greutatea vieții materiale, erau veseli, nepăsători, drăgoși, cei mai mănușori, stângaci, sfioși, neîndemnatoci, cu acea expresie de constrângere pe cari ți-o dă cunoștința lor

telor grele, pe care trebuie s'o susțin în fiecare zi pentru a nu te încovoia sub schimbările fatale care te colțesc.

Apoi fu rândul șambelanului care se infățișă spălat, vesta cea veche de piele, o înlocuise cu una de postav albă, cu fracul cel albastru periat cu îngrijire.

La urmă de tot, apăru d-ra Amelia Silverspin, cea mai mare din toți copiii, urmată de servitoarea care aducea pe tavă un serviciu de ceai.

Cum o văzu Gosta, i se făcu milă de ea. Copilul acela sănătos și frumos de care își amintea, nu mai era acum decât un fel de schelet cu o brazii scofălcii, cu mâinile slabe și străvezii. Avea aceeași ochi albaștri, dar luaseră o expresie de melancolie care te mișca; și păstrase frumosul ei păr blond, care îi încadra ca o aureolă tânăra ei cap de madonă, prăpădită de boală. Dacă nu primi-se instrucția pe cari familiile nobile din vecinătate țineau a da fiicelor lor, tactul ei natural, dispozițiile ei fericite, și înainte de toate contactul continuu cu mamă-sa, îi deduse aceea înlesnire care înlocuiește ușor lipsa unei învățături mai întinse. Boala ei era în așa grad de înaintată, încât tânăra fată părea ca o ființă supranaturală, gata a-și întinde aripile pentru a zbura înspre regiuni mai bune.

Nuera nici un interes, cu care o tânăra fată privește pe un tânăr în privirea cu care Amelia salută pe baronul Gosta de vreme ce nici o cauză exterioară nu lucraseră asupra ei, sentimentele ei rămăseseră ca acelea ale unui copil. Se uita prin urmare la Gosta, ca o persoană aparținând unei lumi neunoscută, și își zicea că asta era maniera pe cari trebuia s'o aibă tinerii bogăți și distinși cari nu aveau nici o grije și cari puteau să viziteze și alți prieteni pentru a se distra cu ei. Fetele cari îi putea vedea în fiecare zi, ce fericite trebuie să fie!

Seara trecu foarte plăcut, Gosta simțindu-se înconjurat de bunăvoință și bunătate și copii fiind încântați de această petrecere desmerdătoare, în monotonia obișnuită a vieții lor. După ce seniorul de Halleborg își părăsi noii săi prieteni, după ce Amelia intră în odaia ei singuratică, nu se mai gândi nici la ei, nici căl va mai revede. Dar când se apropie de fereastră, pentru a închide perdelele, când lăsă să-i rătăcească privirea pe ultimele rămășițe de zăpadă care acoperă câteva particule de pământ, după ținutul lor, pe care se gândea că zăpada viitoare îi va acoperi și corpul ei subred, simți ceva greu și ciudat care îi apăsa inima. Un oftat adânc eși din peptu-l slab, ca și cum ar fi vrut să se revolte împotriva destinului crud care o condamnă să moară la douăzeci de ani înainte chiar de a cunoaște viața.

CAPITOLUL IV

O gândire vinovată

Nimic nu e mai frumos ca primăvara! Ea goneste mătănirea, boala! Atunci însă tot ce este subred, se dărâmă și pier. Dacă o floare este prea trecută, ea se scutură în momentul reînnoirii. Dar aceea ce mai posedă încă germenul vieții, cu voința de a nu muri, trebuie să renască cu o putere nouă pentru a dura încă.

Sângele circula mai repede prin vinele lui Gosta; un sentiment de admirație și de amor pentru Halleborg se strecura mereu mai adânc în sufletul lui, acest sentiment îi legăna seara și îl redăstăpăna dimineața cu gânduri necunoscute de bucurie și speranță!

Această stare sufletească născută fără voia lui, îi făcea să-și amintească de Julia, mai cu furie. Atunci

o plângea cu toată sinceritatea. Făcu chiar o călătorie lungă la Stockholm, unde singurele lui vizite fură pentru cimitirul unde odihnea ea, și speranță.

Această stare sufletească, născută fără voia lui, îi făcea să-și amintească de Julia, mai cu furie. Atunci, o plângea cu toată sinceritatea. Făcu chiar o călătorie lungă la Stockholm, unde singurele lui vizite fură pentru cimitirul în care se odihnea ea. Se întoarse neconsolat, se cufundă în amintirea ei, citindu-i scrisorile și mângâind toate lucrurile ce fuseseră ale ei.

În același timp se încapătăna a reciti articolul 17 al actului relativ la fideicomis.

El cunoștea însă bine, acest act, și știa foarte bine că nu era cu putință a-și da altă interpretare. Cu toate acestea, într-o zi tot se duse la notarul cel mai însemnat din Jockoping pentru a-l consulta. Notarul citi tot dosarul de două sau trei ori, se opri mult asupra articolului 17 și privind în urmă pe clientul său, îi puse această întrebare:

„D-ta mi se pare că ți-ai trecut examenul de drept, la universitatea din Lund?”

— Da d-le, dar...

Notarul puse actele într-o cutiuță de piele de marochin, puse apoi cutiuța în altă cutie cu armele Halibuyhelm-ilor și dete tot lui Gosta care întrebă foarte mirat:

— Ei ce e?”

— D-le baron, d-ta, ai trecut de mult de vârsta când ai nevoie să fi călăuzit într-o lectură de acest soi. Afacerea este destul de limpede. În consecință, d-le baron, nu pot primi nimic dela d-ta, de oarece nu ți-am dat nici o consultație. Nu primesc bani dela un trecător, care mă întrebă ce ceas e, sau în câte suntem azi. Așa dar am onoarea să vă salut, d-le baron!”

Vremea, în care Gosta trebuia să ia o hotărâre se scurta. La 21 August, vărul său Charles-Emil, trebuia să-și facă apariția în Halleborg, întrebând pe baron dacă vrea să-l primească. Mai erau numai trei luni până atunci.

Perspectiva de a-și vedea tatalul trecând curând, în mâinele vărului său, aducea pe tânărul baron la disperare. Nu avea el destul cu ce să trăiască, împreună cu durerea și amintirea lui? Nu era mai bine să se desbure de toate acele îndatoriri care îl opreau la fiecare pas, dela gârdu-l lui unic, care trebuia să-l acuze sufletul?

Casa părintească însă, exercita asupra lui o influență misterioasă care nu făcea decât să crească; ea îl reținea prin o mie de legături nevăzute. Își dete seama, cum rușinat puțin, că la durerea care îl cauza pierderea aceleia pe care o iubea, se mai adăoga o altă, tot așa de vie, când avea să părăsească locuința strămoșilor săi. În acest conflict de sentimente diferite, se strecură încetul cu încetul, o gândire nouă, joșnică, nedemnă, o gândire pe care abia îndrăzne să-și o mărturisese chiar lui singur. În momentul când constata pentru prima oară că exista.

Visa, că în mijlocul nopții o mână albă și tremurândă, căuta pergamentul care regulea soarta majoratului, îi atingea ușor și îl puneă din nou la locul lui în cutia cu armele străbunilor.

În acel moment, avu senzația că se lumina de ziua, și că vede mâna slabă a Ameliei Silverspin. Se deșteptă brusc aproape înăbușit.

A se citi urmarea în „Universul Literar” ce va apare Duminică viitoare.

Cronica științifică

Congresul internațional de patologie comparată. — Noi operații minunate în medicină. — Binefăcările frigului. — Congresul din Toulouse.

Acum câteva zile au luat sfârșit interesantele sesiuni ale congresului internațional de patologie comparată.

Congresul s'a deschis în prezența ministrului de instrucție Guist'han și a numeroșilor delegați medici străini, iar secția parasitologiei vegetale a fost — spre cinstea țării noastre — sub președinția prof. dr. V. Babeș.

La acest congres și-au spus mulți savanți din toată lumea, cuvântul asupra boalelor la oameni, animale și plante. Sunt mulți paraziți ce transmit diferite boli de la animale la om, multe afecțiuni provocate de diferite viermi, — paraziți. — Si prof. Perroncito din Turin, descriind aceste boli, a arătat că însemnătate prezintă cunoașterea perfectă a acestor infecțiuni și a emis dorința, votată prin aclamație, de a se crea în toate țările catedre de parasitologie la facultățile de medicină și școlile de agricultură.

Dr. Morot, studiind paraziții ce determină laderia — boală la boi și porci — ca lepra la om — a arătat măsurile ce trebuie luate spre a ne apăra de acești paraziți — cisticerci — din mușchii acestor animale.

Fiind greu de constatat, la o inspecție superficială, acești cisticerci paraziți, mai ales când cărnurile sunt sărate și afumate sau proaspăt tăiate sunt sângerânde, trebuie cercetate minuțios.

Se vor face tăeturi mai ales în locul de preferință al paraziților: regiunea gâtului, limba, inima, etc.

Această cercetare trebuie stabilită printr'un regulament ca cel în vigoare în Germania, încă din 1897, impunându-se inspectorilor veterinarilor acest mod de cercetare.

Cărnurile cu paraziți vor fi confiscate, distruse și denaturate, grăsimile va fi întrebuințată numai după sterilizare.

Cărnurile vitelor prea puțin atinse vor fi date spre consumare, numai după ce vor fi sterilizate, spre a apăra boii și porcii de la țară, contra acestor boli. Se vor publica instrucțiuni către proprietarii, oameni de la țară, etc., prin societăți de agricultură, sindicate agricole, primări, arătându-le folosul propriilor și lucrătorilor la țară, ca murdăriile oamenilor — de unde se pot propaga boli — să nu mai fie prin curți, șanțuri sau pe drumuri (la țară), în livezi și pășuni.

Prin sfaturi populare trebuie să se arate că de periculoasă e consumarea cărnurilor de vacă și porc neindeajuns fierte sau fripte, putând să dea oamenilor boală de pungiță (cordele) ș. a. Congresul a aprobat dorința ca să se ceară o inspecție cât mai riguroasă a cărnurilor puse în consumație spre a preveni infecțiile.

Printre paraziții vegetali sunt ciupercii ce produc diferite boli de piele, și „chelbea”. Sunt boli de piele ce se transmit de la boi și cai la om și care trebuie combătute la aceste animale prin măsuri sanitare, oficiale. Apoi în țările unde băne de piele sunt dese la câini, mai ales când câinii umblă vagabonzi, acești câini trebuie strânși de poliție, afară numai când stăpânul lor probează prin certificat de la veterinar că boala nu-i periculoasă pentru om.

Chelia (chelbe, moldao) și diferite boli ale părului sunt prevenite tot de un fel de ciuperci.

În oarecare legătură sunt apoi spirilosa găinilor, frigurile și sifilisul.

Deși cei sceptici vor zice că cu toate progresele și congresele medi-

cinei, bolile nu vor dispărea, nu-i mai puțin adevărat că pe zi ce merge lumina crește și din ce în ce mai ușor se va putea apăra lumea de boale.

Printre noile descoperiri și binefăcări ale doftoricescului meșteșug putem cita o operație reușită de curând, constând în transplantarea unui ovar la o femeie, după ce i se scosese ovarele bolnave, și era într'o stare gravă de metroragii, vărsături și chiar turburări mintale. I s'a pus un ovar sănătos, operația a reușit și toate turburările au dispărut. Contra cancerului s'a cercat injecțarea sub piele a lichidului dintr'o ascită — pungă cu lichid apos ce se formează la „hidropicoși”. Vindecarea absolută n'a fost, totuși durerile și hemoragiile au încetat.

La Toulouse s'a ținut de curând un congres al frigului. S-au arătat binefăcările și aplicarea frigului în alimentație, în agricultură și în industria transporturilor, frigiferă. Frigul poate fi aplicat și în tratarea multor boli mai ales de piele și chirurgicale, în ulcere tuberculoase — ercione de acid carbonic. S'au făcut aparate cu aer lichid pentru salvarea minerilor.

D. A. Olaru.

JEAN RICHEPIN

COMOARA SĂRACILOR

Pe vremuri trăia, nu-mi amintesc unde, doi oameni săraci lipși; oameii care nu aveau nici cenușă în vatră.

Nu aveau pâine de pus în desagă, și nici desagă pentru pus pâinea.

Nu aveau nici casă unde să ție desaga și nici siliste pentru a-și ridica o casă.

Dacă ar fi avut măcar un petec de siliste, și-ar fi putut agonisi ceva să-și facă o casă.

Dacă ar fi avut casă, și-ar fi putut pune desaga.

Și dacă ar fi avut desagă, de sigur, lei coala într'un colț ar fi putut găsi pâine.

Ceace le lipseau mai mult nu era pâinea, ci casa.

Căci pâine primea de pomană în deajuns, și câte odată însoțită și cu o bucată de slănină fără a mai socoti și stropi de must.

Totuși ei ar fi preferat să postească în continuu numai să fie în casă lor, unde să poată arde lemne uscate și făcări în fața jarului.

Căci ce-i mai bun în lume, chiar decât mănecarea nu este să ai patru pereți, fără de care suntem ca niște oi rătăcite.

Și bieții oameni se simțeau nenorociți, mai săraci ca totdeauna într'o seară posomorâtă de Crăciun, posomorâtă numai pentru ei, pe când ea din contră era mai veselă pentru toți ceilalți care aveau în seara aceea tăciuni pe vatră.

Căindu-se unui altuia, o porniră amândoi pe șosea în noaptea întunecoasă: pe drum întâlniră o pisică lepadată care miorlăia.

Era în adevăr o pisică nenorocită, tot așa de nenorocită ca și ei, care aveau numai pielea pe oase și aproape nici un fir de păr pe piele.

Dacă ar fi avut păr pe piele de sigur că pielea iar fi fost într'o stare mult mai bună.

Dacă pielea iar fi fost într'o stare mai bună, de sigur nu i s'ar fi lipit pielea pe oase.

Și dacă nu ar fi avut piele pe oase ar fi fost mult mai harnică pentru a prinde șoareci, și nu ar fi rămas așa de jăhărit.

Și dacă nu ar fi avut păr și piele pe oase n'ar fi fost de sigur o pisică nenorocită.

Oamenii în mizerie sunt tot mai luni; ei se ajută la nevoie în mod

reciproc. Săracii noștri luară cu ei nenorocita pisică și nu se gândiră de loc să o mănănce, ci din contră, îi dădură puțintică slănină ce-i mai rămăsese, și pe care o primise din milostenie. După ce pisica mâncă o luă la sănătoasa înaintea lor, și îi duse într'o colibă veche, păraginită. Înăuntru se aflau două scaune și o vatră pe care le întrezăreau la razele lunii tocmai dispărute.

Pisica de asemenea dispăru împreună cu razele lunii.

Și deci ei au luat loc în întuneric în fața vetrei, care se făcu și mai neagră din cauza lipsei de foc.

„Ah! zise ei, de am avea cel puțin câteva vreascuri! E așa de frig! ce bine ar fi să ne încălzim puțintel și să povestim istorioare”.

Dar, vai! pe vatră nu era nici o scântie căci ei erau nenorociți. Într'adevăr, foarte nesorigii.

De odată se aprinse două scânteioare în dosul vetrei, două scânteioare galbene ca aurul.

Moșneagul își frecă mâinile voios întrebându-și nevasta.

„Simți dulceața căldurii?”

„Da, da, o simt”, răspuse bătrâna.

Și ea își întinse palmele-i nodoroase spre foc.

„Suffă, ca să se aprindă zise ea”.

„Nu, nu” ripostă moșneagul, se vor topi prea repede.

Și ei vorbeau de vremurile trecute, fără tristete, că-i ei întineriseră din nou, văzând cei doi cărbuni licărind în vatră. Săracii se mulțumesc și cu puțin și ai noștri se înveseliră grozav de splendid dar al focului, pe care i l'a adus Isus, și-i mulțumiră din adâncul inimii.

Întreaga noapte se pârpoliră pe lângă foc, istorisind fapte concrete, spunând că Isus îi va proteja, căci scânteile licăreau încontinuu ca doi ochi, și nu se mai isprăveau cu tot arsul încontinuu.

Iar când sosi dimineața amândoi săracii, cărora le fu așa de cald și plăcut în timpul nopții observară în

dosul vetrei, nenorocita pisică care-l privea cu ochii ei mari, ca două boabe de aur.

„Liftă sărmanii, se încălzeau la încălzirea ochilor pisicii...”

Iar pisica le zise: „Comoara săracilor, — e iluzia”.

Trad. din *Espectacol de Miluță Simion.*

Informații

◆ În numărul nostru viitor vom publica o prea frumoasă năvăle datorită distinsului nostru colaborator d. Al. Cazaban.

Tot în numărul nostru viitor vom începe publicarea unui studiu asupra lui Mohamet, întemătorul islamismului.

Legislația lui Mohamet a avut un rol așa de mare asupra destinului nu numai al mahometanilor ci și al mai multor popoare creștine, în cât studiul cel vom publica, mai ales în împrejurările de față, e și interesant și de actualitate.

Este renunit în lume

Extra-platul Cens de aur duble american 18 carate. Anker-Remontoir de buzunar, marca «Sirena» premiat de mai multe ori și care se întoarce la 36 ore.

Numai ceasul acesta posedă renome elvețian. Nu se desbește de un ceas de aur de 100 lei. Pentru mers exact 5 ani garanție.

Una bucată lei 6.30. două bucați lei 11.80.

Mai oferă și ceasuri de buzunar Gloria de argint, cu lei 4.90. La fie-care ceas se da un elegant lanț gratis. Fără rizic; se schimbă dacă nu place, sau se înagiază banii. Trimite rambur.

S. Kohano, I Uhrenexport
KRAKAU SEBASTIANG, No. 151

Bonboane Orientale
Parfumează admirabil gura

și distrag ori-ce miros urât al gurei provenit din tutun, dinți stricați sau stomac deranjat.

Ceția 50 bani la drogherii și farmaciei.

Observați marca *Semiluna* cu stea, singură veritabilă.

VĂPSEA DE PĂR RAPID

GARANTAT ABSOLUT NEVĂTĂMĂTOARE

Văpșește imediat părul cărunțit sau alb, în negru, brun, castaniu sau blond într'un mod atât de perfect și de natural în cât nu se cunoaște de loc că părul e văpșit. Întrebuințarea mai simplă și mai ușoară ca la orice altă văpșea de păr.

Preț lei 2.50. La comandă se restituie imediat costul.

CREMA PUDRA SAPUN

FLORA

POMADA Capilogen (Apă de păr)

TUSEA cea mai rebelă, bronșite acute și cronice, tusea măgărească, vindecă sigur

Pectosin
Teianu

Sticla lei 3.—La drogherii și farmacii

PURGEN

PURGATIV IDEAL cu rezonanță universală

De o eficacitate absolută sigură. Cutia cu 25 purgative lei 1.50. Observați ca fie-care pastilă să aibă inscripția: **Purgen Bayer**, singurul veritabil.

Anomia (lipsa sângelui), clorosa, neurastenă, histeria, slăbiciunea generală, vindecă

Hemofer
Teianu

recomandat de prof. dr. Bucliu, prof. dr. Leonte, prof. V. Negel, Iași, și alții, ca unul din cele mai puternice redonstituante ale corpului slăbit. Sticla lei 4.

DURERI REUMATICE
Neuralgii, migrează, dureri de cap și de dinți vindecă sigur
PASTILE
Neuralgine Jurist
Un flacon 2.50
La drogherii și farmacii.

VA AVEA LOC

Tragerile săptămânale

Oferite de ziarul „UNIVERSUL“ abonaților săi.

Se va câștiga

Vila de la Sinaia

precum și alte numeroase obiecte de mare valoare

La această tragere vor participa toți acei ce se vor abona cu începere de azi, și până în ziua de 24 Noembrie orele 12 noaptea.

Grăbiți-vă

și vă abonați, căci cu un abonament la

„UNIVERSUL“

puteți deveni proprietar al unei frumoase

VILE LA SINAIA

anume construită pentru abonații noștri

Prețul abonamentului a rămas neschimbat

Un an 18 lei. Șase luni lei 9,15. Trei luni lei 4,65.